

Bildande av Amasvaara naturreservat i Gällivare kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra Amasvaara naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 4).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade karaktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- Skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer.
- Naturliga störningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder får dock släckas. Kantzoner till sjöar och vattendrag ska skyddas från brand.
- Hela området lämnas för fri utveckling.

- Vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt.
- Åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald. Områdets höga friluftsvärden är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Amasvaara naturreservat
Kommun:	Gällivare kommun
Lägesbeskrivning:	Ca 40 km nordost om Gällivare
Area:	ca 949 ha
Fastigheter:	Vetasjoki 6:1, Sveaskog
Natura 2000:	SE0820430 Torne och Kalix älvsystem
Sameby:	Girjas sameby
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet. Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa.
3. Uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgorn enligt A 12.

4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
6. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder.
7. Plantera in växt-, djur-, eller svampart.
8. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringssämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
9. Framföra motordrivna fordon.
10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Förändra byggnad eller anläggning.
12. Uppföra älg torn.
13. Utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Bekämpning av främmande arter.
4. Utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken.
5. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.
6. Tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, fågeltorn, raststugor, torrpass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB. Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.

4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
5. Skräpa ner.
6. Framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,
3. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,
4. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå.
5. plockning av bär och matsvamp,
6. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
7. användande av terrängskoter, t ex fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttagas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer.
8. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader.
9. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad.

Upplysningar

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra

straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ MB.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

De höga naturvärdena inom Amasvaara naturreservat uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003-2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets huvudrapport 5339 samt i delrapporter med beskrivningar av områden. Amasvaara redovisas i delrapport 5345.

Under 2005 slöts en överenskommelse mellan Naturvårdsverket, Sveaskog och länsstyrelserna i Norrbotten respektive Västerbotten, om hur de skyddsvärda områdena från inventeringen skulle bevaras långsiktigt. Områdena kategoriserades i olika kategorier: 1. Naturreservat, 2. Ekoparker, 3. Större hänsynsområden, 4. Hanterande enligt Sveaskogs miljöpolicy och 3/4. Ej färdigutredda områden. Överenskommelsen redovisades i Naturvårdsverkets rapport 5498. Amasvaara klassades till största del som ett större hänsynsområde men i utkanten av norra och södra delen av området även som kategori 4. Detta innebär att Amasvaara till största del har bevarats frivilligt men att i mindre delar har skogsbruk kunnat bedrivas.

Frågan om att formellt skydda fjällnära skogar aktualiserades i samband med Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73. Inom ramen för skogsutredningen redovisades ett antal värdefulla fjällnaturskogar på statens innehav. I Skogspropositionen 2021/22:58 föreslog regeringen att staten ska vara föregångare i arbetet med formellt skydd av skog och att skyddsvärda statliga skogar ovan och i nära anslutning till fjällnära skog bör få områdesskydd. Riksdagen tillstyrkte Skogspropositionens inriktning 2022.

Ett utfall av Skogsutredningen och Skogspropositionen var regeringsuppdraget att skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240) som tillföll Naturvårdsverket. Ett resultat av regeringsuppdraget var att Naturvårdsverket och Sveaskog, i februari 2023, tecknade en överenskommelse om att skydda cirka 100 000 hektar fjällnaturskogar. Detta innebär bland annat att tidigare frivilligt avsatta naturskogar nu kommer få ett långsiktigt formellt skydd. Amasvaara som tidigare till största del avsatts som större hänsynsområde av Sveaskog

ingår i denna överenskommelse och ska därför skyddas formellt i och med bildande av detta naturreservat.

Förfrågan om konsultation skickades till Girjas sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Girjas sameby och Sametinget och har genomförts och avslutats i enighet.

Ärendet har remitterats till Försvarsmakten, Sveriges geologiska undersökningar (SGU), Skogsstyrelsen och Sametinget. Försvarsmakten har inga synpunkter. SGU avstår från att yttra sig i ärendet. Skogsstyrelsen ser positivt på reservatsbildandet. Sametinget invänder inte mot förslaget till beslut. De framför att renskötseln och andra samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat inom naturreservat och ha möjlighet att utvecklas och främjas utifrån dess egna förutsättningar.

Sveaskog, Net4Mobility, Lehtirova Wind AB och Girjas sameby har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut men ingen har inkommit med något yttrande.

Samråd med Gällivare kommun har föregått beslutet. Kommunen har inget att erinra.

Samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har genomförts som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Motivering av beslut

Amasvaara utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Området är väl sammanhållet och bitvis helt opåverkat av skogsbruk. Skogarna består av gran-, tall-, och barrblandskog samt lövrik blandskog med mer eller mindre urskogsartad karaktär med höga naturvärden.

Reservatet inkluderar delar av det nationellt värdefulla vattnet tillika Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. De limniska Natura 2000- naturtyperna och andra limniska värden har inte inventerats inom ramen för reservatsbildningen, och detaljerad kunskap saknas därför om vilka limniska värden som finns i området.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljökvalitetsmål, bland annat *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Storslagen fjällmiljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Beslutets förenlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för rennäringen och ska enligt 3 kap. 5 § 2 st. MB skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Reservatet berör ett lågflygningsområde och ett påverkansområde för väderradar som är av riksintresse för totalförsvaret och ska enligt 3 kap. 9 § 2 st. MB skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Länsstyrelsen har inte för avsikt att uppföra anläggningar eller några andra omfattande insatser för att främja friluftslivet, även om besökare välkomnas till området. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Beskrivning av området

Area: ca 949 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 641 ha, varav produktiv skog ca 369 ha

Våtmark ca 71 ha

Sjöar och vattendrag ca 2 ha

Övrig mark ca 235 ha

Amasvaara ligger i Gällivare kommun ca 40 km nordost om Gällivare centralort. Reservatet är ett väglöst, större sammanhängande område med en stor andel gammal urskogsartad skog. Landskapet är varierat med våtmarker, bäckar och olika skogstyper. I området finns de fyra bergstopparna Keski-Neskämävaara (547 m ö h), Amasvaara (490 m ö h), Ala-Neskämävaara (543 m ö h) samt Rovavaara (466 m ö h).

På Keski-Neskämävaara, Ala-Neskämävaara och Amasvaara finns hällmarker med frostsprängda blockrika rasbranter. Nordostsidan av Rovavaaras nedre del är blockrik. Ett par våtmarker av fattigkärrstyp finns mellan topparna. I den nordligaste delen av området finns våtmarken Porolomavuoma. I de centrala delarna finns ett par mindre sluttande kärr med källdråg.

I området rinner tre Natura 2000 vattendrag som hör till Torne och Kalix älvsystem. Förmodligen har bäckarna låg påverkansgrad men kunskapen om dem är låg eftersom de inte är inventerade.

Skogarna består av gran-, tall-, och barrblandskog samt lövrik blandskog med mer eller mindre urskogsartad karaktär. Keski-Neskämävaara och Ala-Neskämävaara-topparna har endast ett glest och lågt trädskikt av björk med några spridda granar. Nedanför dessa breder urskogsartade granskogar i sen succession ut sig, med inslag av gamla tallöverståndare. Svackan mellan Keski-Neskämävaara och Ala-Neskämävaara utgörs av urskogsartad barrblandskog med relativt stort inslag av björk.

Död ved finns i form av lågor i olika nedbrytningsgrad samt torrträd av framförallt gran. Västra sidan av Keski-Neskämävaara är delvis blockig med urskogsartad talldominerad skog. Norra utlöparen av berget är en delvis påverkad bränna med blandskog av gran och björk. Brandspår finns i form av brända rotvältor och delvis överväxta tallågor. På Amasvaara finns brandpräglad urskogsartad barrblandskog med lövinslag. Urskog utan påverkan förekommer. I de brandpräglade skogarna är björkinslaget stort och i fältskiktet finns rikligt med kruståtel. I många av tall- och granöverståndarna förekommer brandljöd.

Partiet mellan Amasvaara och Ala-Neskämävaara är plockhugget, men har fortfarande kvar mycket av de urskogsartade strukturerna. Rovavaara utgörs också av urskogsartad barrblandskog med gamla grova träd och död ved i form av rötade lågor och torrträd. Södra delen av berget har en större påverkansgrad och saknar en del tallöverståndare, men innehåller en hel del spår av brand.

Arter som är observerade i Amasvaara är bland annat rosenticka, gränsticka, doftticka, granlav, gräddporing, stuplav och spindelblomster.

Området är vinter- och trivselland inom Girjas renskötselområde. En flyttled går genom områdets norra del.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt Bilaga 3. Tid för överklagande räknas från den dag beslutet kungörs i ortstidning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

Beslutande

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Lotta Finstorp efter föredragning av naturskyddshandläggare Alexandra Lindmark. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även chefen för naturskyddsenheten Per-Anders Jonsson samt jurist Helena Lundström.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

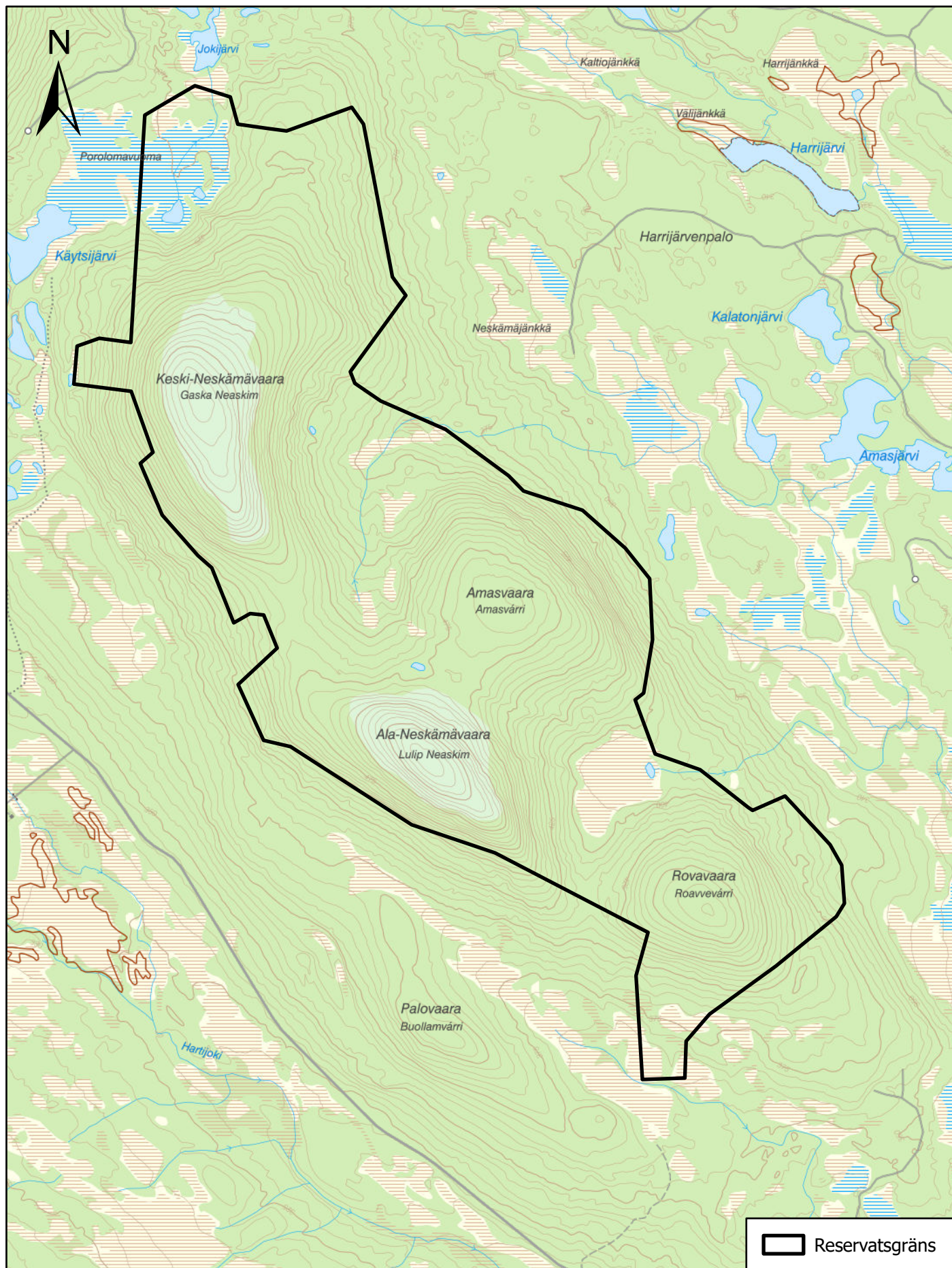
Amasvaara naturreservat

Areal: ca 949 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:30 000

0 500 1 000 2 000 m

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 511-2633-2023

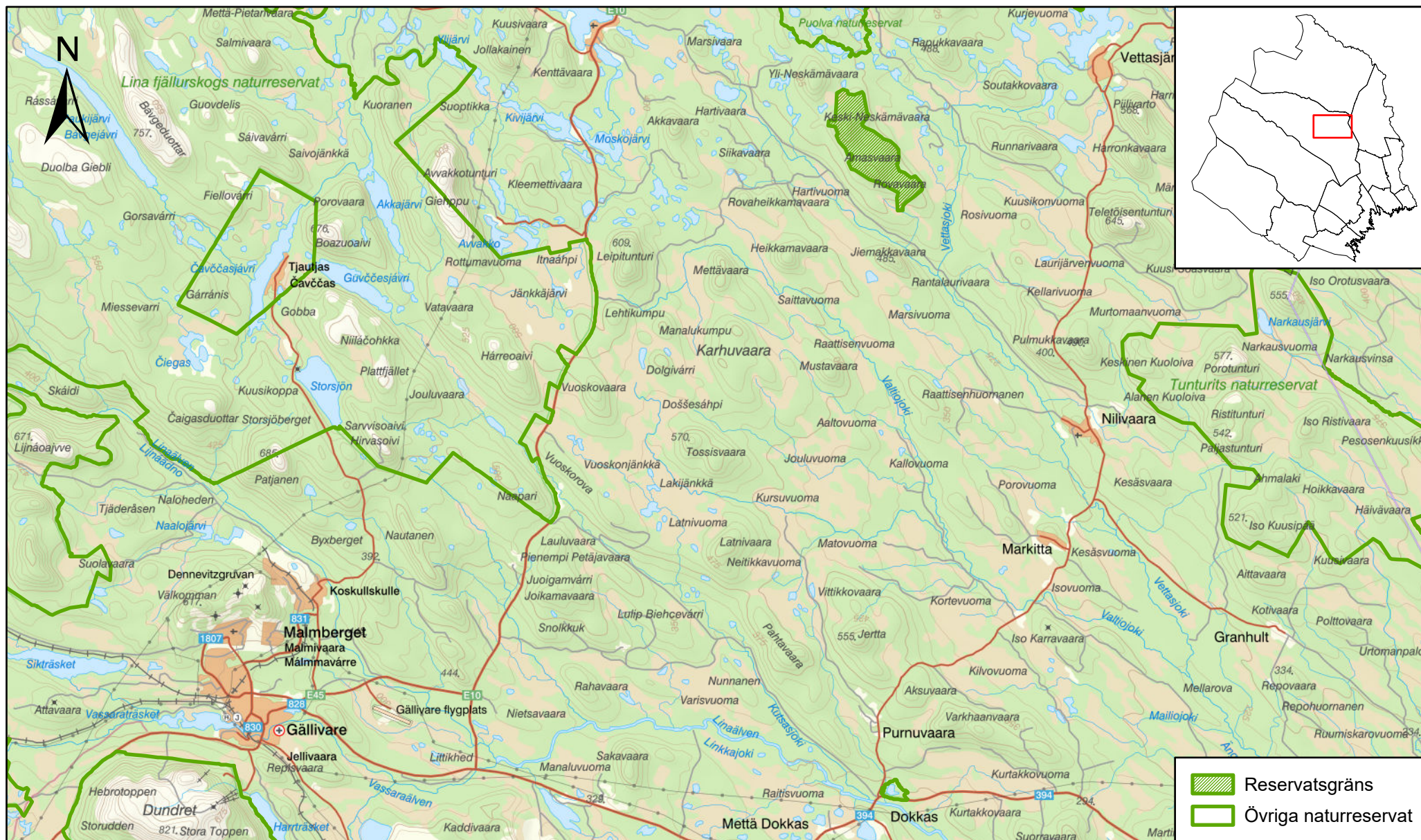
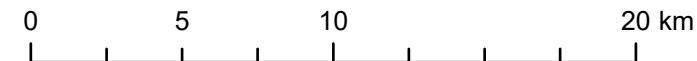
NVR ID 2060024

Bilaga 2

Amasvaara naturreservat

Gällivare kommun

Skala: 1:250 000

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.